

Hans Kongelige Majestæts naadigste Beretning til Norges Riges Storting om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst var samlede.

Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverige, de Gothers og Venders,

Gjøre vitterligt:

Overensstemmende med Rigets Grundlov skal Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede Storting Beretning om Rigets Tilstand og Bestyrelse i den Tid, som er forløben, siden Nationens Repræsentanter sidst var samlede:

Examen artium er i Mai og Juni 1898 bestaaet af 292 Kandidater.

Den af Kirkedepartementet nedsatte Komite til at afgive Betænkning og fremkomme med Forslag om Ordning af vort Undervisningsvæsen til Uddannelse af Haandverkere er fremdeles i Virksomhed. Det samme er Tilfældet med Komiteen til Ordning af det tekniske Undervisningsvæsen, fra hvem Forslag om Oprettelse af teknisk Høiskole vil foreligge i den nærmeste Fremtid.

De i Henhold til § 47 i den fra 1ste Januar d. A. i Kraft traadte Lov om geist-

lige Embedsmænds og Kirkesangeres Lønning af 14de Juli 1897 opnævnte Kommissærer har pleiet de nødvendige Forhandlinger med vedkommende Kommunestyre om Lovens Gjennemførelse uden endnu helt at have be- reist sine respektive Distrikter.

Restaurationsarbejderne i Trondhjems Domkirke har været fortsatte i Hovedtaarnet og Tverskibet. Indledende Skridt er truffet til Restauration af Vestschibet.

Oplysningsvæsenets Fonds, Det geistlige Enkepensionsfonds, Prestegaardsfondets og Det nordlandske Kirke- og Skolefonds Stilling er i det væsentlige uforandret siden sidste Opgjørstermin.

I Maanederne Januar til September d. A. er der meddelt naadigst Stadfæstelse paa 20 nye offentlige Stiftelser eller Legater med en samlet Legatkapital af Kr. 764 335,00.

Antallet af de for Høiesteret henstaaende upaadømte Sager, der ved Begyndelsen af 1ste Session 1898 var 229, nemlig 19 kriminelle og 210 civile, udgjorde ved Begyndelsen

af 2den Session d. A. 237, nemlig 24 kriminelle og 213 civile.

Angaaende Udgifterne ved Lovovertrædelsers Undersøgelse m. v. i Budgetaaret 1897—1898 kan for Tiden ingen Opgave meddeles.

Antallet af Strafarbeidsfanger har i Budgetaaret 1897—1898 gennemsnitlig udgjort 700 mod 684 i 1897. Ved Udgangen af nævnte Budgetaar var Antallet 723, hvoraf 600 Mænd og 123 Kvinder.

Sundhedstilstanden har i den første Halvdel af indeværende Aar i det hele taget været tilfredsstillende, om end enkelte epidemiske Sygdomme synes at have optraadt noget hyppigere end Aaret forud.

Udbyttet af Høsten antages i det store og hele at være omtrent som et Middelaars. I de fleste Landsdele er Høavlingen betydelig med Hensyn til Mængde, hvorimod Bjergningen i nogle Bygder har været mindre god. Kornhøsten har faldt meget ujevn, idet Kornet paa flere Steder er blevet ufuldstændig modent, tildels skadet af Frost. I enkelte Bygder er Kornavlingen dog tilfredsstillende. Poteterne har iaar givet liden Avling og er tildels angrebne af Tørraaddenhed. Havnegangene har været som i et Middelsaar. Den rige Foderavling bevirker, at Priserne paa Husdyr er høie, og i de kvægproducerende Bygder har Optrætterne iaar betydelig Indtægt ved Salg af Dyr. Fodermangel vil for kommende Vinter alene kunne tænkes som rene Undtagelser. De fleste Landsdele vil faa Foder i Overskud.

Saavel Skreifiskeriernes som Sildefiskeriernes Udbytte har været adskillig under middels.

Fabrikdriften arbejder for en Flerhed af Industriegrene under gunstige Vilkaar.

Handelsomsætningen med Udlandet er fremdeles betydelig.

Skibsfartsudbyttet er vedvarende godt, navnlig i den senere Tid har Fragterne holdt sig forholdsvis høie.

Tilgangen paa Laanemidler har været rigelig med jevn Rentefod.

Udvandringen har antagelig fremdeles været forholdsvis mindre betydelig.

Arbejdsdriften ved de af Stortinget bevilgede Jernbaneanlæg samt Vei- og Vandbygningsarbejder er foregaaet i det væsentlige overensstemmende med den for samme lagte Plan. Ved Ofotbanen er Arbejderne paa-begyndte og Foranstaltninger truffet til at undergive Omgivelserne ved Banens Endepunkt planmæssig Bebyggelse. Henvendelse er skeet til de interesserede om Tilveiebringelse af de betingede Distriktsbidrag for Bergensbanens østenfjeldske Del.

De i Drift værende Jernbaner udgjort ialt 1942 km. i Længde, og deres Trafik har fremdeles iaar været i rask Stigning, hvorfor ogsaa Statsbanernes saavel som Norsk Hovedbanes Indtægter er større end nogensinde før.

Forsikringssummerne for de i den almindelige Brandforsikrings-Indretning forsikrede Bygninger udgjorde den 1ste Januar 1898 for

Kjøbstad-Afdelingen . . .	Kr. 681 718 820,00
Land-Afdelingen	« 347 770 460,00

Tilsammen Kr. 1 029 489 280,00

Beholdningen udgjorde den 1ste Juli 1898 for Kjøbstad-Afdelingen Kr. 4 448 522,15; Land-Afdelingen havde til samme Tid ingen Beholdning.

Post- og Telegrafvæsenets saavel som Telefonvæsenets Indtægter har steget raskere end nogensinde tidligere. Indtægterne af de med Statsbidrag færende private Dampskibe viser ogsaa Stigning.

Den offentlige Diligencefart blev iaar i Henhold til Stortingets Beslutning indstillet.

Rigets Toldintrader, der for Budgetterminen 1897—1898 var anslaaede til Kr. 29 200 000,00, har for samme Tidsrum udgjort Kr. 31 578 000,00. Brændevinsafgiften var for Budgetterminen 1897—1898 anslaaet til Kr. 3 000 000,00; Afgiften af det i samme Tidsrum producerede Kvantum er beregnet til Kr. 8 524 000,00, hvori fragaar Kr. 5 177 000,00, nemlig Afgiftsgodtgjørelse

for udført Brændevin Kr. 4 712 000,00 og for Brændevin anvendt til teknisk eller videnskabeligt Brug Kr. 465 000,00.

Maltafgiften, der for Budgetterminen 1897—1898 var anslaaet til Kr. 3 700 000,00, har i samme Tidsrum udgjort Kr. 3 844 000,00, hvori kommer til Fradrag Kr. 37 000,00 som Skattegodtgørelse for til Udlandet udført Øl.

Kongsberg Sølvværk har i Budgetaaret 1897—1898 givet en Produktion af 5 443 kg. fint Sølv.

Ved Myntindretningen paa Kongsberg er i den tilbagelagte Del af indeværende Aar udmyntet for Statskassens Regning Kr. 400 000,00 af den for forrige Budgettermin besluttede Udmyntning og paabegyndt den for indeværende Termin besluttede Udmyntning af Kr. 600 000,00 i forskjellige Skillemynt.

Rigets Statsgjæld, der ved Udgangen af Aaret 1897 udgjorde Kr. 180 791 506,56, beløb sig ved Udgangen af Budgetterminen 1897—1898 til Kr. 180 171 260,34.

Statskassens kontante Beholdning, som ved Udgangen af Aaret 1897 udgjorde Kr. 14 761 000,00, var ved Udgangen af Budgetterminen 1897—1898 gaaet op til Kr. 18 652 000,00, heri indbefattet det inddragne Restbeløb af Statslaanet af 1896.

Statskassens Aktiver, som ved Udgangen af 1897 udgjorde omtrent Kr. 71 875 000,00, beløb sig ved Udgangen af August 1898 til ca. Kr. 72 523 000,00.

I Aaret 1898 er af Hypothekbanken udstedt en 3½ pCt. rentebærende Obligationsserie stor Kr. 10 000 000,00, der i sin Helhed er solgt til et Konsortium. Banken har i indeværende Aar indtil ultimo August udlaant Kr. 5 811 900,00.

Armeens Vaabenøvelser fremmedes som sædvanligt. For første Gang er derhos afholdt saadanne Øvelser ved de nye Kystbefæstninger i Tønsbergfjorden, Topdalsfjorden

og ved Bergen, ligesom foreløbige Sikkerhedsbesætninger for disse Befæstninger er etableret. Ved Bergen er Batterianlæggene i alt væsentligt færdige, medens yderligere Forsvarsanordninger paagaar.

Befæstningsarbejderne ved Drøbakssund og Svelvikstrømmen samt ved Tønsbergfjorden og Agdenes er fortsatte i den Udstrækning, hvortil de bevilgede Midler har givet Adgang.

Opsætningen af Tromsø Stifts Forsvar er paabegyndt, og Øvelser ved dette Stifts Afdelinger har iaar for første Gang fundet Sted.

Opsætningen af Landstormens Opbud er paa det nærmeste gennemført, forsaavidt angaar de fastlønnede Befalingsmænd.

Krigsmateriel af forskjelligt Slags er anskaffet for de til Raadighed staaende Midler.

Den geografiske Opmaaling har fortsat Nymaalingen af Nordre Helgelands og Saltens Fogderier samt Lofoten; Befaring af tidligere maalt Terræn har fundet Sted i Hedemarkens og Smaalenenes Amter samt delvis i Akershus Amt, hvorhos Krokering har været fortsat i Tanen og Lebesby Herreder. Hydrografiske Undersøgelser har fundet Sted i Lofoten, ved Vigten i Nordre Helgeland samt i Kristianiafjordens indre Del.

Dyblodning er fortsat paa Strækningen Hitteren—Vigten i Forbindelse med hydrografisk-biologiske Undersøgelser.

11 nye Karter er udkomne.

Ved Marinens Hovedverft er Bygningen af Torpedobaadene «Storm», «Brand» og «Trods» fortsat, hvorhos Bygningen af endnu 2 Torpedobaade af 1ste Klasse samt 1 Torpedobaad af 3die Klasse er paabegyndt.

Torpedobaadene «Dristig» og «Kvik», der er under Bygning ved Fredrikstad mekaniske Verksted, vil blive færdige i Løbet af Høsten.

Forberedelser til Bygning af de iaar bevilgede 2 Torpedobaade af 2den Klasse er trufne.

Panserskibet «Tordenskjold» er efter tilfredsstillende Prøver modtaget i Newcastle af den norske Marine.

Anbud paa Bygning af 2 nye Panserskibe er indhentede.

Paa forskjellige Steder er Foranstaltninger til Oplægning af Krigsskibe iverksatte.

Prøvetogter er foretagne med Panserskibene «Harald Haarfagre» og «Tordenskjold».

I April 1898 afholdtes Mobiliseringsøvelser med Torpedodivisionsbaaden «Valkyrjen», samtliges Torpedobaade af 1ste og 2den Klasse undtagen «Djerv» samt 1 Patruljebaad.

Til Rekrutøvelser udrustedes foruden Excerskibene «Kong Sverre» og «Desideria» en Exercitieafdeling, bestaaende af Panserskibet «Harald Haarfagre» og Monitorerne «Thor» og «Mjølner», samt endvidere en Kanonbaadsafdeling, bestaaende af Kanonbaadene «Frithjof», «Viking» og «Sleipner» med 3 Kanonbaade af 2den Klasse og 2 Patruljebaade. Efter Afslutningen af disse Øvelser har derhos været udrustet en Øvelseseskadre, bestaaende af Panserskibene «Harald Haarfagre» og «Tordenskjold» samt Kanonbaadene «Frithjof» og «Viking».

Med Torpedodivisionsbaaden «Valkyrjen» og 2 Torpedobaade af 1ste og 2 af 2den Klasse har været foretaget Øvelser med aktivt Minemateriel. Øvelser med passivt Minemateriel har været foretaget i Tønsbergfjorden og ved Kristiansand.

Til Øvelser for Kadetterne er derhos foretaget Togt med Korvetten «Alfen».

Hans Kongelige Majestæt forbliver Norges Riges Storting med al Kongelig Naade og Yndest velbevaagen.

Givet paa Drottningholm Slot den 6te Oktober 1898.

Under Vor Haand og Rigets Segl

Oscar.

(L. S.)

O. Blehr.

Lehmann.